

Warszawa, 20 maja 2025 r.

PROTOKÓŁ
z XIV posiedzenia Polskiej Rady Języka Migowego

Czternaste posiedzenie Polskiej Rady Języka Migowego trzeciej kadencji odbyło się

w dniu 20 maja 2025 r. o godz. 11:00 w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, ul. Nowogrodzka 1/3/5, w Warszawie.

W posiedzeniu wzięli udział następujący członkowie Rady:

- Maria Skarżyńska (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji),
- Joanna Kasińska-Popiel wz. Elżbiety Neroj (Ministerstwo Edukacji Narodowej),
- Danuta Głowacka-Mazur (Ministerstwo Sprawiedliwości),
- Ewa Murawska-Najmiec (Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji),
- dr Małgorzata Czajkowska-Kisil (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- Małgorzata Talipska (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- prof. Paweł Rutkowski (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- Zuzanna Borowska (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- Marta Abramczyk (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących)

oraz:

- Pani Małgorzata Grobelna, Essi Foundation, Program menadżerka w Zero Project, Koordynatorka Programu Scaling Solutions
- Pan Sławomir Łuczywek – Migam S.A.,
- Pan Paweł Potakowski – Migam S.A.,
- Pan Maciej Lewandowski – Migam S.A.

Posiedzenie na język migowy tłumaczyli: Pani Mariola Kozłowska-Nowak i Pani Emilia Szuchniewicz.

Wszystkie osoby obecne na posiedzeniu podpisały listę obecności.

Ustalono następujący porządek obrad:

1. Wystąpienie Pani Małgorzaty Grobelnej, Essl Foundation,
2. Wystąpienia przedstawicieli firmy Migam S.A.,
3. Pismo Fundacji Opatrzność w sprawie uzyskania obywatelstwa polskiego przez obcokrajowców,
4. Zakończenie obrad.

Ad. 1.

Pani Przewodnicząca powitała wszystkich zebranych członków na XIV posiedzeniu Polskiej Rady Języka Migowego. W obradach uczestniczyło 9 członków Rady. W związku z powyższym quorum nie zostało spełnione. Na posiedzenie zaproszona została przez Przewodniczącą Pani Małgorzata Grobelna z Essl Foundation oraz przedstawiciele firmy Migam S.A. w osobach: Sławomir Łuczywek, Paweł Potakowski, Maciej Lewandowski. Po powitaniu zebranych członków głos zabrała Pani Małgorzata Grobelna, która przedstawiła się oraz profil działalności Fundacji, której jest członkiem. Następnie wskazała, że Essl Foundation widzi potrzeby osób głuchych globalnie poprzez wykorzystywanie różnego rodzaju technologii. Wspomniała, że fundacja, którą reprezentuje współpracuje z firmą Migam zajmującą się tłumaczeniami migowymi oraz wykorzystaniem do tego sztucznej inteligencji. W fundacji zaczął działać „Zero Project” w oparciu o konwencję ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami zgodnie z art. 9 i 21 koncentrujący się na dostępności, wolności wypowiedzi i dostępu do informacji. W dalszej części mówiła o trudnościach w komunikacji, której może pomóc sztuczna inteligencja chociaż, jak zaznaczyła, wykorzystanie tej techniki może rodzić także obawy związane z naruszeniem godności osób głuchych. Na koniec wystąpienia Pani Grobelna zaproponowała, że zostawi do siebie kontakt dla osób zainteresowanych. W kontynuacji wątku firma Migam wspomniała, że ruszyły nominacje do „Zero Project” Award czyli nagrody, którą przyznaje fundacja. Pani Grobelna, krótko powiedziała na czym polega „Zero Project”. To inicjatywa badawcza zajmująca się innowacyjnymi rozwiązaniami, które mają prawdziwy wpływ społeczny i mogą migrować pomiędzy krajami. Wynaajdowane są różne rozwiązania funkcjonujące na świecie. Nagrodami „Zero Project” są innowacje, które są przedstawiane na forum. Po wystąpieniu Pani

Przewodnicząca podsumowała wypowiedź Pani Małgorzaty Grobelnej mówiąc o fundacji jak i jej profilu działalności wskazując, że fundacja działa na rzecz osób z różnymi niepełnosprawnościami, w tym także niepełnosprawnościami sprzężonymi. W dalszej kolejności głos zabrał prof. Paweł Rutkowski, który przeglądając stronę fundacji, spytał czy jest ona tłumaczona np. na język polski i jakie miejsce na stronie będzie miała Polska? Pani Grobelna mówiła także, że rozwiązania prezentowane i zbierane przez fundację są również implementowane w innych krajach by móc służyć społecznościom osób z niepełnosprawnościami.

Ad. 2.

Następnie Pani Przewodnicząca podziękowała za wyczerpujące informacje Pani Małgorzacie Grobelnej i przekazała głos przedstawicielom firmy Migam S.A. Pierwszy zabrał głos Pan Paweł Potakowski, który podziękował za możliwość uczestnictwa w spotkaniu przy współudziale Pani Małgorzaty Grobelnej z Fundacji Essl. Zwrócił uwagę, że Migam to firma, która od 2011 r. angażuje się w działania na rzecz społeczności osób głuchych. Docenił jak ważnym i owocującym w kontakty międzynarodowe było dla Migam uczestnictwo w konferencji w Wiedniu, gdzie zaprezentowano działalność i wyniki firmy, ilość wykonanych tłumaczeń, jakie technologie są wykorzystywane w Migam do połączeń on-line oraz nad jaką technologią obecnie firma pracuje w zakresie automatyzacji tłumaczenia języka migowego. Uczestnictwo w konferencji było dobrą okazją do nawiązania międzynarodowych relacji, które pozwolą Migam wyjść na rynek międzynarodowy z technologią, którą opracowali. O początkach technologii sztucznej inteligencji przy użyciu awatara opowiedział Pan Sławomir Łuczywek. Awatar to rysunkowa postać, która była uczona słów przez osoby głuche. Pan Łuczywek opowiedział jak powstaje materiał do nauki awatara w innych językach obcych. Zaakcentował, że cały czas na prawidłowością migania czuwa osoba gwarantująca jej jakość. Jako przykład przywołał chata GPT, który na początku zawierał sporo błędów, ale ewoluował i rozwijał się – podobnie jest z awatarem w Migam. Następnie głos zabrał Pan Maciej Lewandowski, który przedstawił temat sztucznej inteligencji od strony prawnej. Zaczął od kontekstu historycznego tj. od 2016 r. od czasu którego WHO proponuje kolejne cyfrowe strefy zdrowia, bo uznaje cyfrowe technologie za kluczowy składnik

budowy trwałego i powszechnego systemu. I jak teraz ma się do tego Polska? W Polsce większość placówek ochrony zdrowia nie zapewnia natychmiastowego dostępu do usług tłumacza migowego. Przywołał rozwiązania prawne funkcjonujące w UE – ustawę o dostępności z 2019 r., będącą jedną wielką promocją nowych rozwiązań technologicznych, które powinny być wdrożone w odniesieniu do określonych towarów i usług. Strategia cyfryzacji Unii Europejskiej do 2030 r. zakłada, że celem strategii cyfryzacji jest stworzenie rozwiązań, które w płynny niezauważalny dla użytkownika sposób będą szybko odpowiadać potrzebom, zarówno osób fizycznych, jak i przedsiębiorców. Przepisy prawa są bardzo istotne, stwarzają ramy dla działania. Pan Lewandowski zakończył konkluzją, że nie wystarczy prawne usuwanie przeszkód i prawny zakaz dyskryminacji jeśli państwo nie będzie współpracować z organizacjami pozarządowymi, z przedsiębiorcami, nie będzie aktywnie poszukiwać rozwiązań jak zaleca OECD, nie będzie wspierać innowacji, nie będzie ich finansować czy promować nowych technologii w zamówieniach publicznych.

Następnie Pan Paweł Potakowski opowiedział o awatarze Migam, jak działa i uczy się języka migowego. Zrobiono testy tłumaczenia migowego za pomocą awatara. Do dyskusji o awatarze, materiałach do nauki awatara włączył się prof. Paweł Rutkowski. Zapytał firmę Migam czego oczekuje od Rady w tym zakresie? Wspomnił, że chętnie członkowie Rady będą kibicować temu pomysłowi, ale nie widzi w tej chwili bezpośredniego przełożenia. W odpowiedzi Pan Maciej Lewandowski powiedział, że Migam od Rady oczekiwałoby przede wszystkim wsparcia, uruchomieniu tych wszystkich mechanizmów współpracy, które między innymi funkcjonują w „Zero Project” na poziomie globalnym współpracy między innymi z Parlamentem austriackim, samorządem, przedsiębiorcami, inwestorami by nadać pewną dynamikę współdziałaniu w imię wspólnego celu. Podkreślił też aby wszystkie zaangażowane podmioty nie zamykały się w sobie i żeby były otwarte przede wszystkim na innowacyjne rozwiązania. Odnosząc się do postawionej kwestii prof. Rutkowski odparł, że Rada ma w tej sprawie zerową sprawczość, a on osobiście będzie pozytywnie myślał o tym projekcie. Natomiast gdyby Rada miała przedstawić oficjalne stanowisko w kwestii projektu Migam to oczywistym jest, że

prezentowany produkt nie jest jeszcze kompletny i gotowy więc trudno jest zabierać głos w tej sprawie. Pan Lewandowski zapewnił, że nie oczekuje oceny, chyba że merytorycznej, lecz konkretyzacji oczekiwań. Prof. Paweł Rutkowski stanowczo stał przy swoim zdaniu, że obecnie nie widzi działania, które Rada mogłaby podjąć na tym etapie.

Po tej rozmowie nastąpiła przerwa, po której głos zabrała Pani Przewodnicząca. Poinformowała o dyskusjach, które odbywały się podczas jej pobytu w Austrii, w trakcie spotkania przedstawicieli wielu państw realizujących prace projektowe DeafSign Europejskiej Rady Języków Nowożytnych. Zaznaczyła, że podejmowane są działania przez różne podmioty w zakresie rozwoju awatarów języków migowych, jednak uczestnicy spotkania w Grazie wyrazili zgodną opinię, iż metodologia doboru materiałów do trenowania systemów sztucznej inteligencji jest niewłaściwa. Podkreślono, że opiera się ona głównie na nagraniach przedstawiających tłumaczy – osoby słyszące, które nie posługują się językiem migowym jako podstawowym środkiem komunikacji. W konsekwencji uniemożliwia to odzwierciedlenie autentycznego języka społeczności Głuchych. Do tych przemyśleń dołączyła się Pani Małgorzata Czajkowska-Kisil, która powiedziała o konsultacji czterech projektów AI. Co ciekawe zwróciła uwagę, że większość z nich dotyczyła tłumaczenia z języka polskiego na język migowy natomiast żaden projekt nie dotyczył umiejętności sztucznej inteligencji tłumaczenia z języka migowego na język polski.

Ad. 3

Podczas omawiania tego punktu obrad zostało odczytane pismo Fundacji Opatrzność dotyczące procedury uzyskania obywatelstwa polskiego przez osoby z innych krajów. Następnie głos zabrała Pani Małgorzata Talipska, która zadała pytanie na forum Rady jakiego języka powinni uczyć się głusi obcokrajowcy by otrzymać obywatelstwo: czy narodowego języka pisanego, czy może polskiego języka migowego. Po odczytaniu pisma Fundacji Opatrzność wskazaną do odpowiedzi poczuła się Pani Maria Skarzyńska z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, do którego to pismo trafiło z prośbą o zajęcie stanowiska w

przedmiotowej sprawie. Pani Skarzyńska zadeklarowała, że podzieli się tą informacją na jakim etapie są prace w ministerstwie i przedstawi Radzie zajęte stanowisko.

Ad. 4.

Po omówieniu wszystkich kwestii Pani Przewodnicząca ustaliła z pozostałymi członkami, że ostatnie głosowanie nad nowelizacją ustawy o języku migowym odbędzie w czerwcu w trybie mailowym, a kolejne stacjonarne posiedzenie zwołane będzie we wrześniu. Po tych ustaleniach Pani Przewodnicząca zakończyła posiedzenie.

Protokolant

Przewodniczący Rady

A. Papuga